

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ПОДАТКОВИХ СПОРАХ: ПРИЧИНИ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ

Фатьянов Руслан Александрович
аспірант,

*Київський інститут інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Київ, Україна*

Попередження корупційних ризиків в умовах воєнного стану має критичне значення для збереження національної безпеки, стабільності держави та ефективності управління ресурсами. У таких умовах країна стикається з надзвичайними викликами, коли ресурси – фінансові, матеріальні та людські – використовуються на забезпечення обороноздатності, підтримку армії та населення. Корупція може призвести до нецільового використання цих ресурсів, що безпосередньо підриває здатність держави ефективно протистояти агресії.

Податкові спори є невід’ємною частиною функціонування податкової системи, однак вони часто стають полем для корупційних зловживань, що підриває довіру до судової системи та державних інституцій.

В умовах воєнного стану державні структури працюють в посиленому режимі, часто спрощуються процедури закупівель та управління ресурсами, що може створювати додаткові корупційні ризики. Недостатній контроль за використанням бюджетних коштів, призначених на оборону, гуманітарну допомогу чи інші критично важливі сфери, може призвести до їх неефективного або навіть злочинного використання.

Попередження корупції в цих умовах також важливо для підтримки міжнародної підтримки. Багато країн та міжнародних організацій надають фінансову та гуманітарну допомогу, і коли виникнуть підозри у корупції, це може негативно вплинути на готовність партнерів продовжувати підтримку.

На сьогодні, коли країни прагнуть підвищити ефективність податкових надходжень для забезпечення сталого економічного розвитку, особливо важливо забезпечити справедливість у вирішенні податкових спорів. Корупція у цій сфері може призвести до викривлення процесу правосуддя, ухилення від сплати податків, а також створює несприятливі умови для ведення бізнесу. Це не лише знижує податкові надходження, але й негативно впливає на економічний розвиток та інвестиційний клімат.

Крім того, у сучасних умовах глобалізації економічних процесів і посилення міжнародного співробітництва, питання боротьби з корупцією

у податковій сфері набуває особливого значення. Наявність корупційних ризиків у податкових спорах може стати серйозним бар'єром для інтеграції у світову економіку, оскільки міжнародні партнери очікують дотримання високих стандартів правопорядку.

Дослідження цієї теми також важливе для формування ефективних антикорупційних механізмів, які дозволять мінімізувати корупційні ризики у податкових спорах. Вивчення цієї проблематики сприятиме розробці рекомендацій для вдосконалення законодавства та управлінських практик, що, у свою чергу, зміцнить правову основу податкової системи та сприятиме підвищенню рівня довіри громадян до держави.

Корупційні ризики є значним викликом у процесі вирішення податкових спорів, що може суттєво впливати на справедливість та ефективність правосуддя. Основними джерелами корупційних ризиків у цій сфері є недосконалість законодавства, низький рівень підзвітності та прозорості, а також можливість зовнішнього впливу на суддів і державних службовців.

По-перше, складність та неоднозначність податкового законодавства створюють передумови для маніпуляцій під час тлумачення норм закону. Відсутність чітких критеріїв для вирішення спорів дозволяє зацікавленим особам використовувати різні інтерпретації закону у своїх інтересах, що може призвести до корупційних дій, таких як підкуп або тиск на суддів та чиновників.

По-друге, низький рівень прозорості в ухваленні рішень також підвищує корупційні ризики. Відсутність належного контролю за діями суддів та податкових органів створює умови для зловживань владою. Зокрема, це може включати приховані домовленості між сторонами спору або надання неправомірних переваг одній зі сторін у процесі вирішення спору.

По-третє, значний вплив на корупційні ризики має недостатня підзвітність державних службовців та суддів. У випадках, коли немає ефективних механізмів контролю та покарання за неправомірні дії, це створює сприятливі умови для корупції. Важливу роль відіграє і політичний тиск, який може впливати на рішення суддів або посадовців, примушуючи їх ухвалювати вигідні для певних осіб чи груп рішення.

Протидія корупції при вирішенні податкових спорів є важливою складовою забезпечення прозорості та справедливості в податковій системі. Запропонуємо такі способи для протидії корупції:

1. Запровадження електронних систем розгляду податкових спорів: використання цифрових технологій та електронних платформ для подання, розгляду і моніторингу податкових спорів може значно знизити ризики корупції. Електронний документообіг мінімізує контакти між платниками податків та державними службовцями, що знижує можливість зловживань та хабарництва.

2. Посилення внутрішнього контролю та аудиту: важливо створити незалежні органи внутрішнього контролю та регулярного аудиту рішень у податкових спорах. Це може включати перевірку діяльності суддів та податкових інспекторів, а також випадковий або регулярний перегляд справ для виявлення можливих корупційних дій.

3. Підвищення прозорості та підзвітності: забезпечення прозорості процесу розгляду податкових спорів є ключовим елементом у протидії корупції. Публікація рішень у відкритому доступі, звітування про діяльність суддів та податкових органів, а також створення механізмів зворотного зв'язку від громадян та бізнесу допоможе знизити ризики корупції.

4. Навчання та етичні стандарти для суддів та податкових службовців: запровадження програм навчання з антикорупційної тематики для суддів та податкових інспекторів, а також розробка і впровадження чітких етичних стандартів може допомогти у формуванні культури доброчесності та відповідальності серед тих, хто приймає рішення у податкових спорах.

5. Забезпечення незалежності судової системи: незалежність суддів є критично важливою для запобігання корупції у податкових спорах. Це включає захист суддів від зовнішнього впливу, тиску та спроб підкупу, а також створення умов для прийняття об'єктивних рішень на основі закону, а не особистих інтересів.

Таким чином, корупційні ризики при вирішенні податкових спорів є багатогранною проблемою, яка потребує комплексного підходу до її вирішення. Для зниження цих ризиків необхідні вдосконалення податкового законодавства, підвищення прозорості та підзвітності у процесі ухвалення рішень, а також створення ефективних механізмів контролю та запобігання корупції. Лише за умов посилення інституційної спроможності та забезпечення неупередженості у вирішенні податкових спорів можна знизити корупційні ризики та забезпечити справедливість і правопорядок у цій сфері.

Боротьба з корупцією в умовах воєнного стану є необхідною для забезпечення ефективності державного управління, збереження довіри суспільства та міжнародних партнерів, а також успішного захисту національних інтересів.

Дослідження корупційних ризиків у податкових спорах є актуальним та необхідним для забезпечення стабільності та прозорості фінансово-економічної системи, що є важливим чинником економічного розвитку та соціального добробуту країни.